

ERDÉLY

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891
Értesítője
Új sorozat, 2009/12.

Szerkesztők:

Tóthpál Tamás
(tothpal.tamas@gmail.com)
Kovács Zsuzsa
Lőrinczi István

TURISTASÁGI, FÜRDŐÜGYI és NÉPRAJZI FOLYÓIRAT.

Januári rendezvények

■ **Január 2. (szombat):** Hagyományos Újévi túra (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Szilágyi András, tel. 0742-625130.

■ **Január 3. (vasárnap):** Bükki séta (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Szócs János, tel. 0742-690881.

■ **Január 6. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta, tel. 0748-036290.

■ **Január 6. (szerda):** Közgyűlés 18 órától az Apáczai-líceumban.

■ **Január 9. (szombat):** Hagyományos Árpád-csúcs túra (20 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Kiss János, tel. 0364-807639.

■ **Január 10. (vasárnap):** Görbe túra (10 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor, tel. 0742-776930.

■ **Január 13. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta, tel. 0748-036290.

■ **Január 16. (szombat):** Feleki sípálya, Bükk (20 km). Találkozás 10 órakor a 32-es autóbusz Alverna végállomásán. Túravezető: Kiss János, tel. 0364-807639.

■ **Január 17. (vasárnap):** Kajántói fenyves (20 km). Találkozás 9 órakor a távolsági autóbuszállomás előtt. Túravezető: Vlád Pál, tel. 0264-435866.

■ **Január 20. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta, tel. 0748-036290.

■ **Január 21. (csütörtök):** Túravezetők tanácskozása 17 órától a székházban.

■ **Január 23. (szombat):** Mikesi házak (20 km). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta, tel. 0748-036290.

■ **Január 23. (szombat):** Séta a Lombrá (10 km). Találkozás 10 órakor a távolsági autóbuszállomás előtt. Túravezető: Sáska Pál, tel. 0264-441154.

■ **Január 23. (szombat):** Disznótoros kirándulás Sztánára. Túravezető: Feischmidt János, tel. 0722-542360.

■ **Január 24. (vasárnap):** Séta a Bükkben (10 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor, tel. 0742-776930.

■ **Január 27. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta, tel. 0748-036290.

■ **Január 30. (szombat):** Autóbuszos kirándulás Kisbányára. Indulás 7 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Szócs Miklós, tel. 0264-550310, vagy 0740-061741.

■ **Január 30. (szombat):** Rádiós ház. Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Feischmidt János, tel. 0722-542360.

■ **Január 30–31. (szombat–vasárnap):** Mikrobuszos kirándulás Budapestre a következő kiállításokra: Tutanhamon kincse, Botticellitől Titziánóig és Kálvin hagyománya. Indulás 7 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Kovácsné Diószegi Zsuzsa, tel. 0264-456010, vagy 0740-067977. Jelentkezni minnél hamarabb.

■ **Január 30–31. (szombat–vasárnap):** Mikrobuszos kirándulás Kapnikbányára (sízés) és Aknasugatagra (fürdés, szállás). Megbeszélés a közgyűlésen. Túravezető: Vlád Pál, tel. 0264-435866.

■ **Január 31. (vasárnap):** Medve gerinc, Róka völgy (20 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Kiss János, tel. 0364-807639.

■ **Február 3. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta, tel. 0748-036290.

■ **Február 3. (szerda):** Közgyűlés 18 órától az Apáczai-líceumban.

■ **Február 6. (szombat):** Autóbuszos kirándulás Kalotaszentkirályra: hagyományos disznóvágás, disznótor. Ha igény van rá, lehet 2 napos, zenés, farsangi mulatsággal egybekötve. Túravezető: Kovácsné Diószegi Zsuzsa, tel. 0264-456-010, vagy 0740-067977.

■ **Február 11–14. (csütörtök–vasárnap):** Mikrobuszos kirándulás Debrecenbe. Részletek a túraelőzetes rovatban. Túravezető: Kovácsné Diószegi Zsuzsa.

■ **Március 6–7. (szombat–vasárnap):** Autóbuszos kirándulás: Talmács, Felek, Kerc, Bálea jégszálló. Túravezető: Szócs Miklós, tel. 0264-550310, vagy 0740-061741.

■ **Március 19–21. (péntek–vasárnap):** Miskolc, Miskolctapolca. Túravezető: Kovácsné Diószegi Zsuzsa.

■ **Szolgálatos napok a székházban** : hétfőn és szerdán 17–18 óra, kedden 11–13 óra között.

■ **EKE fotóklub:** minden kedden 17 órától a székházban.

■ **Könyvtár:** minden csütörtökön 17-18 óra között a székházban.

■ Rendezvényeinkre minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Debreceni túraelőzetes

■ Februárban a Debreceni napokra szervez kirándulást az EKE. A rendezvényre a meghívás a Hajdú-Bihar Megyei Debrecen Városi Természetjáró Szövetség turistáinak egy csoportja részéről érkezett, akik október 9. és 11. között a Gyalui-havasokban túráztak a kolozsvári EKE-sek vezetésével. A kirándulásról Lőrinczi István számolt be az *Erdélyi Gyopár* idei 6. számában.

Reméljük, hogy ez a kirándulás gyümölcsöző együttmű-

ködés kezdetét jelzi, amelynek következő eseménye a szövetség által 2010. február 7. és 14. között szervezett Debreceni napok lesz, ide a kolozsvári szervezetet is meghívták. A Debreceni napok elnevezésű, egész hetes rendezvényt regionális vetélkedővel indítják, majd naponta különböző, természetjárással kapcsolatos előadások hangzanak el, végül bakancsos bálal és gyalogtúrával zárják.

A kolozsvári csoport február

11. és 14. között, csütörtöktől vasárnapig csatlakozna a programhoz. Csütörtökön Neidenbach Ákos tart előadást *Tátránk tudós polihisztorja, Grósz Alfréd* címmel, pénteken kolozsvári túratársunk, Palczér János mutatja be a Gyalui-havasokat, szombaton lesz a bakancsos bál, vasárnap pedig a rendezvényt záró gyalogtúra. A rendezvényen részt venni óhajtók jelentkezzenek Kovácsné Diószegi Zsuzsa túravezetőnél (0264-456-010; 0740-067977).

LŐRINCZI ISTVÁN

Debreceni és kolozsvári turisták az Öreghavason

Hírek

EKE MIKULÁS-TÚRA

■ December 5-én sikeresen zajlott le az EKE Mikulás-túra. A rendezvényre, melyet évek óta Szócs Miklós szervez, az idén a Rejtett-forrás tisztásán került sor. A mintegy 60 résztvevőnek az idei Mikulás, Sáska Pál ajándékokat osztogatott. (t. t.)

A CARINA VITORLÁS FÖLD KÖRÜLI ÚTJA

■ Föld körüli úti beszámoló hangzott el december 9-én Kolozsváron a Római Katolikus Szent Mihály Nőszövetség és az Erdélyi Kárpát Egyesület – Kolozsvár 1891 szervezésében. A Budapeszteni élő, de erdélyi származású Méder család sarja, Áron, ezelőtt három évvel, huszonhét évesen, mint a mesében a legkisebb fiú, világgá indult, csak hogy ő nem gyalogosan, hanem sült pogá-

csával feltarisznyázva, hanem egy mindössze hat méter hosszú tavi vitorlás – a Carina – fedélzetén, egyedül vágott neki Föld körüli útjának. 2006 szeptemberében indult a szlovéniai Koper kikötőjéből és ugyanoda érkezett vissza 2009 augusztusában. A csaknem hároméves Föld körüli útja során végigvitorlázott a Földközi-tengeren, Atlanti óceánon, átkelt a Panama-csatornán, majd a Csendes-óceánon, Indiai óceánon, Vörös-tengeren, végül mikor a Szezi csatornán keresztül a Földközi-tengerre érkezett, már szinte otthon érezte magát. Útja során átélte élményeit, viszontagságait osztotta meg velünk, megcsodálhattuk a számunkra egzotikus helyeken készült számtalan, szebbnél szebb fényképet. Néha úgy éreztük, mi is ott

szorongunk a Carina fedélzetén, a hullámok hátán, vagy mesebeli tájakon járunk, esetleg bűváruhát öltve alámerülünk a Vörös-tengerbe, megcsodálni a színpompás víz alatti világot. (k. zs.)

KÖRNYEZETVÉDŐ TŰNTETÉS

■ Gyertyafényes figyelemfelkeltő akciót kezdeményeztek a környezetvédők december 12-én Kolozsváron, a Diákművelődési ház előtti téren mintegy 100 résztvevő gyűlt össze. A demonstráció célja egy igazságos és valódi klímaegyezmény aláírásának követelése volt, az ugyanabban az időben a világ vezetőinek jelenlétében zajló koppenhágai klímacsúcson. Hasonló megmozdulások voltak ezen a napon Erdélyben és világszerte. (t. t.)

MINDEN TERMÉSZETJÁRÓNAK BOLDOG ÚJ ÉVET KÍVÁN
AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET – KOLOZSVÁR 1891

Tavaszy Sándor naplóbejegyzéseiből

■ 1932. október 9.

Tegnap délelőtt a Farkas-utcai templomban voltunk, Vásárhelyi Boldizsár prédikált. Hamarosan megebédeltünk, s egy 25 főből álló teológus kiránduló-csappal kimentünk a feleki úton, először a Rákóczi-kúthoz, majd a Bükk-tetőre, onnan a Majláth-kúthoz. Elgyönyörködtünk a szép tiszta időben a Szent János-kút tisztásán, a Plecska-völgyén, tovább a Fenes melletti Tündérvárban. A feleki úton felmenet összetalálkoztam Páter Bélával, aki aztán csatlakozott a mi társaságunkhoz, s igen érdekes dolgokat beszélt sok nővényről (számártövis, bella-donna stb.)

■ 1932. október 16.

Délelőtt prédikáltam a Farkas-utcai templomban Jer. 23:19-29. alapján, hatalmas gyülekezet előtt. Utána nagyon sietve megebédeltünk és du. 2 órakor 10–15 hallgatóval egész családstól, Imre Lajosékkal együtt kimentünk a Hójába, az élen végig a Kányafőre, majd a Donát-úton haza. Igen kellemes időben sok örömt nyújtott ez a kirándulás. A fiúkkal sok kellemes és hasznos beszélgetést folytattam. Este metafizikai kérdésekkel foglalkoztam.

■ 1932. október 20.

[...] Délben sürgőnyt kaptam Szabolcska Lacitól, hogy a következő vasárnapon Temesváron prédikáljak, aznap Szabolcska-emlékünnepeken Ravasz László tart előadást, tehát egy napot együtt tölthetünk. Nagy sajnálatomra nem vállalkozhattam, miután Balogh Ernő éppen az én kezdeményezésemre szervezte meg a meziádi barlanghoz a kirándulást. [...] A kirándulás, könnyen megtörtént volna, hogy egészen elmarad, ha én nem megyek. Úgyhogy becsületbeli kötelességemnek tartottam, különösen Balogh Ernővel szemben, aki nagyon sokat féladozott az előkészítésével. [...]

■ 1932. október 22.

Reggel négy órakor már autóbuszon ültünk, amely Csucság, illetőleg Bucság volt viendő, hogy onnan eljuthassunk a meziádi barlanghoz. Bucsától a Sebes-Kőrös [mentén] mentünk tovább, az országút északi irányban, a Királyhágónak tart, éppen Bucsánál történik ez a fordulata az országútnak, mi azonban a vasúti vonalon mentünk, kissé D-Ny. irányban, gyalog, mintegy másfél órát, egészen Gura-Iaduluig. Itt kezdődik a Jád-völgye, amelyen keresztül folyik a Jád-patakja. Itt déli 12 óráig vártunk, amíg a „Rosa” nevű kis kávémasina előállott és két faszállító kocsira felszállhattunk és tovább mentünk egészen Remecz-ig (Remetég/Remelég? – szerk. megj.). A Jád-völgy kezdetben D-K. irányban ment, majd mind jobban D-Ny. irányba fordult. Remecz-ről csak du. 3 órakor mentünk tovább, a „Gyula” nevű kis géppel. Több mint egy órát pihentünk Remecz felett a napos tetőn. Utunk megtartotta D-Ny. irányát, [majd] Ny. irányban egy új völgybe léptünk át és elhagytuk a Jád-völgyét. Ennek a nyugati völgynek az északi oldalán lévő erdős hegyszerincen mentünk tovább, mindig csak gyalog, elő-

ször 900 méter magasan, majd 740 méter átlagos magasságban, amíg körülbelül ½7 órakor leértünk a meziádi völgybe, és el nem értük a barlang kapuját. A keskeny völgy tele van kővel, patak folyik benne, de amint a barlang közelébe ér, ahol a mészkő uralkodik, ott eltűnik. Valami megragadó, egyenesen fenséges látvány volt, amikor a völgy jobboldalán feltűnt a hatalmas, gót stílusra emlékeztető barlang-bejáró. Olyan volt, mint valami óriási, nagyméretű gótikus székesegyház kapuja. A sötétségben bevonultunk a barlangba és letelepedtünk annak előcsarnokában. Hatalmas tüzet gyújtottunk, melegedtünk, vacsoráztunk, majd énekel- tünk, végül aludtunk, s éjjel 12

Tavaszy Sándornak életéhez tartoztak az egész napos hosszú kirándulások

órakor villanylámpákkal, gertyánnal, acetilén-lámpákkal bementünk a barlangba. A cc. 3 és ½ km hosszú barlangot öt és fél órán át jártuk be, de csak a legszebb részeit, cc. 1/3-ot nem láttunk. Csodálatos változatos és sokféleségében rendkívül gazdag az a cseppkőképződés, ami itt végbement. A barlangot régen először Czárán Gyula járta be és adott az egyes helyiségeknek és alakoknak nevet. Hogy a fenséges titokzatosságát a barlangnak fokozza, mind szakrális neveket használ. (Különb, amint mondják, Czárán rendkívül vallásos ember volt.) Ilyen neveket adott: Fehér torony, Pí-sai ferdetorony, Kápolna, Vörös barátok klastroma, Lehel kürtje, Frigyszekrény, Szószék, Nagyor-gona, Szótár, Pálma, Ördögy-nyak, Purgatórium, Vöröstorony szoros, Méhes, Jákób kútja, Három párna, Plutó házi kápolnája, Díszterem, Gyászterem, Siralomház, Harangjáték csarnok, Gyürke nénék klastroma, Katakombák oszlopcsarnokkal, Csontház, Parkettes táncterem, Szentek szentje, Sütőkemence, Nagycsillár, Buffet, Udvari bál, Keresztelő medence, Hárem, Jegesmedve, Kálvária, Páholly stb. A bejárat magassága 16 m, a legnagyobb magassága 78 m.

■ 1932. október 23.

Vasárnap reggel, éspedig csodaszép őszi reggel van, és mi a

barlang közelében lévő forrás-víz lefolyásában, derékig csupaszra levetkőzve, pirostra mosuk a testünket. A reggeli alvás okozta bódulatot kimostuk, s még megreggelizünk, hogy aztán 8 óra után ugyanazon az úton, amelyen jöttünk, hazatérjünk. Az éjszakai barlangi barangolás nagyon kifárasztott, úgyhogy a hosszú gyaloglás bizony nagyon nehezen ment. Este 8 óra körül itthon vagyunk. Részt vettek a kiránduláson a következők: Dr. Balogh Ernő, Husz Ödön, Dr. Binder Ilona, Tavaszy Máriskó, Páll Ilona, Bruck Ottó, László Jenő, Nagy Józsi, Beness Kari, Gyulai Lajos, Gruja Farkas, Péterffy Kálmán, Hegyi János, Virágh Lajos, Gagyí Dénes, Weismann Hen-

■ 1938. május 29.

A kirándulásra készülődő ember izgalma miatt keveset aludtam. Már ½ 5 órakor ébren vagyok, rohanok az ablakomhoz. Kétségbeesetten be van borulva, esik az eső. Felülkerekedik bennem a törhetetlen kedvű turista, felöltöztetem Emőkét és Csabát, s miután Husz Ödön is becsöngetett, már ½ 6 órakor indulunk otthonról, 6 órakor az autóbusszállomásra, s már 7 óra előtt Gyaluban vagyunk. A Dermata útján csábító illatú galagonyák között és csodálatosan tiszta levegőben felmegyünk a Vár-erdőbe, arra a tisztásra, ahol a Farkas Mózes nyaralója van. Leírhatatlan a kilátás, amit itt kap a természetjáró. Innen indulunk a Sátor-hegyre, onnan a bedecsi völgybe, majd Kiskapuson át, autóbusszal haza.

Egerbegy most is a régi. Vörös omlásos patakának mély völgyében eldugottan hallgat. Éppen akkor jöttek ki a templomból, amikor a falu felett elhaladtunk. Az esőtől feláztatott agyagos úton haladtunk. Vannak földdarabok felszántva, amelyek csupa Szent Lászlópénzzel vannak behintve. Évezredek után is akkora mennyiségben maradtak meg ezek az egysejtű, mészvázás állatkák (nummulitisek), és olyan fejlettek, mint még sehol sem láttam Erdély-szerte. Fenn a Sátor-hegyen kék íriszek és a kétlaki gyopárcsomók fogadnak. Javában most virágoznak. A Vlegyásza tetőt hó fedi, csak úgy fénylettek a hófoltok. Felejthetetlen szépek voltak a bedecsi Valakú völgyek, tele a patak-medrekben kék nefelejcskekkel. Csöndes napfényben oly megnyugtatólag csörgedeztek a bővizű patakok, hogy öröm volt hallgatni a 150 – 200 méter magas völgyfalak között.

■ 1938. december 12.

December 9-én délbén Bary Zoltival vonatra szálltunk, s 5 órakor már Tövisen voltunk. Másnap Alsógáldon túl, Gáldtőre autóztunk, Zolti, Nagy Feri és én, hárman, ahol Szász Palival mint házigazdával jártuk be a határt, ők puskásan, én puska nélkül. Késői ebéd, majd vacsora után tértünk vissza Tövisre. Vasárnap reggel gyalog indulunk útra. Kimentünk a parókia szőlőjén, végig a kertek felett, majd Diódon át Borosbenedek felé tartottunk, mindenütt a szőlők között, majd zöld vetésen át haladtunk Tibor felé. Tibort is elhagyva jobbkéz felől, felmászunk a krakkói szőlőhegyre. A Bürger Gyurka szőlősen át közelítettük meg a falut, ahol is a Bürger-kúrián pompás ebéddel vártak. Késő délután ½ 4 órakor érkezünk meg, 18–20 km gyaloglás után. Két ragyogó nap, kék égen ragyogó Nappal. Omlott a fény és a meleg, mintha nyár lett volna. És bármerre mentünk a nyugati oldalon, mindenütt intettek felénk a kék és lila hegyek. Amott a Pilis, előtte a Csáklya, balra, Igen felett a Kecsekő.

Vasárnap átmentünk a Csáklya-patakon, ahol a tamariszkus éppen úgy tenyészik, mint a Felgyógy-patak vidékén. Itt szembeálaltuk a Csáklya „viharvert profilját”, a lábánál voltunk. Előttünk Borosbenedek, hegyen

Restitutio

■ Rovatunk célja egyesü-
tünk hajdani hírlapíróinak,
avagy a turistatársadalom
más nagyjainak ki nem adott,
vagy másutt kiadott írásai-
nak úgymond „visszaszolgál-
tatása” olvasóink felé az
egyesület folyóiratában. Ezút-
tal Tavaszy Sándor
(1888-1951) neves erdélyi fi-
lozófus és teológus, az EKE
volt elnökének, tiszteletbeli
elnökének, az Erdélyi Tetők
szerzőjének naplójából köz-
lünk turistaságával kapcsola-
tos részleteket. Bejegyzéseit
unokája, Tonk Márton bocsá-
totta lapunk rendelkezésére.

épült református templomával. A templom azonban csak távolról mutat, – amint mondják – falai meg vannak repedezve, anynyira, hogy be is van zárva, nem használható. A templom mellett a parókia. Még használható, de ennek a napjai is meg vannak számlálva. De kinek is itt templom, amikor mindössze alig 7–8 öntudatát veszített református hívünk van itt?

Oh, beh! fájdalmas dolog ebből a nyomorúságból emlékezni vissza a dicsőséges időkre! Itt voltak a Bethlen Gábor szőlői, a református püspököké hasonlóképpen. Nagy református gyülekezetek mindenütt: Benedeken, Krakkóban, még Tiboron is. Aztán jött a balsors, tömegsírokba kerültek a zsoltáros kálvinisták.

■ 1938. december 26.

Az ünnep előtti napokban fogtam hozzá a Heidelbergi Káté magyarázatának az írásához. Még a múlt évben bíztam meg az Igazgatótanács ezzel. Szeretnék egy kis esztétikát írni, annál inkább, mert sok anyagom van hozzá.

Ma délután a teológiai tanárok és feleségeik, Nagy Gézáékat és Maksayékat kivéve, a gyermekekkel gyönyörű havas időben künn voltunk a Békásban. Alaposan felvertük a kertek csendjét és élvezettel végigtapostuk a szűztiszta havat.

A tiszta hó, ez a fehér és sima abrosz, amely elborít mindent, a történetek színhelyévé válik. Íme! Itt ember járt; vajon hová ment és mit keresett itt? Íme! Itt a lugásban az asztalon és a padokon mókusz járt, lát-szik, amint lombos farkával végigseperge a havat. Amott, a fiatal csemete felé nyúl haladt, bizonyosan éhségében, friss kérég után vágott, azonban nem tudott hozzáférni a törzshöz a papíros miatt, amellyel körül volt csavarva. Ezek is történeti események, amelyek azonban máról holnapra eltűnnek végképpen. Hasonlatai azonban az emberi-történeti eseményeknek.

■ 1939. május 20.

Szombat van, életem már kialakult rendje szerint egész napos kiránduláson voltam. Társaságomban voltak Icuka, Emőke, Szabó Lőrinc, Deák Gábor, Kocsis Antal, Bíró László, Görög Tibor teológiai hallgatók és egy evangélikus dán teológus, aki Sopronból jött Kolozsvárra. Utunk: Majláth-kút – Árpádcsúcs – Szelicsei út és haza. Dús lombos erdők között, ragyogó napfényben jártunk, szerelmes madarak sokféle hangú dalától kísérvé.